

ФІЛОСОФІЯ РЕЛІГІЇ

УДК 246.6.001.32(045)
DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2026.1.23>

Соколовський Олег Леонідович
доктор філософських наук, професор,
професор кафедри філософії та політології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, Україна
orcid.org/0000-0003-2228-3040

ДЕРЖАВНІСТЬ ТА РЕЛІГІЙНІ ІНСТИТУЦІЇ У ЦІННІСНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Актуальність. Російсько-українська війна загострює питання соціальної стійкості та меж інституційної відповідальності держави, переводячи публічне управління у площину збереження життєвого світу. Суспільство постає як поліцентрична система інституцій, де ефективність влади визначається здатністю поєднувати адміністративні та моральні ресурси. Релігійні організації підтримують суспільну єдність, відтворюють довіру та сприяють гуманізації публічного простору, що актуалізує осмислення державно-конфесійних відносин як підґрунтя відповідального співбуття та утвердження людської гідності. **Метою дослідження** є теоретичне осмислення співпраці держави та релігійних організацій як чинника консолідації суспільства й зміцнення інституційної стійкості публічного управління в умовах війни та післявоєнного відновлення. **Методи дослідження.** Методологічну основу становлять соціально-філософський і релігієзнавчий підходи. Системний аналіз дав змогу розглянути публічне управління як єдність інституцій і цінностей; аксіологічний підхід сприяв виявленню моральних засад управлінської діяльності; герменевтичний метод забезпечив інтерпретацію релігійної присутності у публічній сфері; міждисциплінарний підхід дозволив простежити зв'язок адміністративних практик із духовними орієнтирами суспільства. **Результати дослідження.** Обґрунтовано, що трансформація публічного управління пов'язана з утвердженням моделі розподіленої відповідальності, у якій держава координує суспільні зв'язки, а релігійні організації виконують функцію моральної інтеграції, акумулюючи ресурси довіри та втілюючи їх у практиках гуманітарної підтримки. Їхня участь посилює легітимність управлінських рішень і сприяє формуванню культури відповідальності. Стійкість держави визначається здатністю поєднувати матеріальні й духовні ресурси, тоді як співпраця влади та релігійних інституцій утверджує гуманістично орієнтований розвиток суспільства.

Ключові слова: державність, релігійні інституції, аксіологічні засади, соціальна цілісність, державно-конфесійні відносини, соціальна інтеграція, моральні цінності, публічний простір, ідентичність.

Вступ. Сучасні суспільні трансформації супроводжуються переосмисленням ролі інституцій, які забезпечують стійкість соціального розвитку та відтворення його ціннісних орієнтирів. У цьому процесі особливого значення набуває співвідношення державності та релігійних інституцій як фундаментальних форм організації колективного буття. Їхня присутність у публічному просторі визначає не лише характер соціальної регуляції, але й засади утвердження людської гідності, відповідальності та спільності.

Державність постає формою політичної самоорганізації, спрямованої на підтримання правової визначеності й соціальної впорядкованості, тоді як релігійні інституції акумулюють

моральний досвід і відтворюють уявлення про належне та справедливе. Їхня історична співприсутність засвідчує, що ціннісна організація суспільства формується як через нормативні механізми, так і через духовні практики, здатні підтримувати внутрішню єдність спільнот. Зростання глобальних ризиків і поглиблення соціальної невизначеності актуалізують потребу в консолідації інституційних і моральних ресурсів. За таких умов держава дедалі більше виконує роль координатора суспільних процесів, тоді як релігійні інституції зміцнюють довіру, культивують відповідальність і сприяють гуманізації соціальних відносин. Їхня участь у публічному житті розширює розуміння влади, поєднуючи нормативну силу з моральним авторитетом.

Осмислення державності та релігійних інституцій у структурі ціннісної організації суспільства дозволяє розглядати соціальний порядок як результат поєднання інституційної раціональності та духовно вмотивованих форм участі. Така єдність забезпечує не лише керованість соціальних процесів, а й смислову тяглість суспільного розвитку.

Актуальність проблематики зумовлена потребою теоретичного переосмислення підстав суспільної стійкості в умовах глибоких історичних змін. Взаємозв'язок державності та релігійних інституцій постає важливим чинником підтримання соціальної рівноваги та відтворення спільного ціннісного простору, у межах якого питання про цінності водночас є питанням про умови збереження людського світу.

Метою статті є теоретичне осмислення співпраці держави та релігійних організацій як чинника консолідації суспільства й зміцнення інституційної стійкості публічного управління в умовах війни та післявоєнного відновлення. **Завдання дослідження:** розкрити концептуальні принципи державно-релігійних відносин у сучасному суспільстві; з'ясувати їхню роль у процесах суспільної консолідації та підтриманні інституційної стійкості публічного управління; охарактеризувати ціннісні засади релігійних інституцій у зміцненні соціальної довіри та відповідальності; визначити значення державно-релігійних відносин для подолання кризових викликів і формування підвалин післявоєнного розвитку.

Методи дослідження. Теоретичне осмислення проблематики зумовило використання комплексу загальнофілософських і релігієзнавчих підходів. Аксиологічний метод уможливив розкриття ціннісних основ державно-релігійних відносин та їхнього значення для консолідації суспільства. Соціально-філософський аналіз сприяв інтерпретації державності й релігійних інституцій як взаємопов'язаних форм організації соціального буття. Герменевтичний підхід забезпечив смислове тлумачення нормативних і світоглядних засад публічного управління в умовах суспільних трансформацій. Системний метод дозволив розглянути державно-релігійні відносини як цілісне явище, що поєднує інституційні та ціннісні виміри. Використання методу узагальнення сприяло концептуалізації ролі релігійних організацій у зміцненні соціальної довіри, підтриманні інституційної стійкості та формуванні засад післявоєнного розвитку.

Результати. Реалізація публічної політики в Україні виявляє структурні виклики у сфері державного управління, що ускладнюють досягнення стратегічних цілей і впливають на рівень суспільної довіри. У соціально-філософському вимірі це актуалізує проблему інституційної відповідальності як засади збереження соціального буття та людської гідності. У цьому контексті стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 рр. [1] утверджує модель держави, орієнтованої на надання публічних послуг та підзвітність, антропологічною підставою якої є визнання людини як носія невідчужуваної цінності.

Трансформація управлінської моделі водночас розширює можливості співпраці між органами публічної влади та релігійними організаціями, які дедалі виразніше інституціоналізуються як суб'єкти соціальної діяльності. Їхня організаційна спроможність, функціонування благодійних структур, гуманітарних центрів і волонтерських мереж, уможлиблює мобілізацію ресурсів солідарності та підтримку вразливих груп. У цьому сенсі діяльність релігійних спільнот постає практичним втіленням етики турботи, яка доповнює інституційну раціональність держави моральним імперативом відповідальності за іншого.

Очікувані результати реформи пов'язуються з підвищенням якості публічних послуг, утвердженням професійної публічної служби та розвитком інституцій сталого розвитку. Відтак

формується поліцентрична модель відповідальності, у межах якої держава виступає координатором взаємодії соціальних інститутів. Завдяки високому рівню суспільної довіри релігійні організації здатні виконувати комунікативно-посередницьку функцію між владою і громадянами, сприяючи ефективнішій реалізації управлінських рішень і зміцненню соціальної інтеграції [2, р. 18].

Сфера надання адміністративних послуг у період воєнного стану продемонструвала значний адаптаційний потенціал. Незважаючи на тимчасові обмеження доступу до окремих реєстрів, було забезпечено безперервність ключових сервісів, збережено роботу органів державної реєстрації актів цивільного стану, продовжено дію документів, автоматично подовжено соціальні виплати, запроваджено спрощені процедури підтвердження статусу безробітного та розширено використання цифрових сервісів «єДокумент», «єДопомога» [3, с. 20]. У цих умовах релігійні організації часто забезпечували гуманітарну координацію, підтримку внутрішньо переміщених осіб і поширення соціально значущої інформації, посилюючи гуманітарний вимір державної політики.

В умовах воєнних викликів, система публічних послуг зберегла функціональну цілісність у більшості територіальних громад, тоді як місцевий бізнес частково переорієнтувався на підтримку оборонного сектору. Як зазначається у дослідженнях [4, с. 158], ефективне багаторівневе врядування та інституційна спроможність місцевої влади є ключовими передумовами раціонального управління ресурсами післявоєнного відновлення. З огляду на те, що до повномасштабної війни органи місцевого самоврядування реалізовували близько 70 % державних інвестицій, їхня взаємодія з релігійними організаціями набуває стратегічного значення, поєднуючи адміністративні ресурси з морально вмотивованими практиками служіння.

У ширшій перспективі така співпраця засвідчує перехід від монологічної моделі влади до діалогічної архітектоники управління, у якій безпека постає спільним благом і результатом узгодженої діяльності інституцій та моральних спільнот. Інтеграція релігійних організацій у цей процес сприяє утвердженню культури солідарності та відповідального співбуття, де турбота про людину набуває статусу принципу організації сучасного суспільства.

В умовах збройної агресії регіональні органи публічної влади зберігають спроможність забезпечувати базові адміністративні послуги, засвідчуючи інституційну стійкість держави у кризовій ситуації. Центри надання адміністративних послуг адаптували свою діяльність до воєнних викликів, поєднавши сервісні функції з елементами кризового управління, забезпечується реєстрація внутрішньо переміщених осіб, організовується доступ до соціальних виплат, координується гуманітарна допомога [4, с. 158]. Поряд із цим релігійні організації постають як структуровані спільноти солідарності, здатні мобілізувати волонтерські ресурси, підтримувати вразливі групи та виконувати комунікативно-посередницьку роль між владою і громадою. Їхня діяльність надає адміністративним практикам гуманітарної спрямованості, утверджуючи турботу про людину як нормативну основу суспільної взаємодії.

Сфера адміністративних послуг, не належачи до критичної інфраструктури у вузькому значенні, забезпечує неперервність правового порядку та можливість реалізації громадянської суб'єктності. Підтримання доступності ключових сервісів стало можливим завдяки оперативному оновленню законодавства та цифровізації управлінських процедур [5, с. 424]. Така організація управління відображає становлення поліцентричної відповідальності, за якої безпека формується через узгоджену участь державних інституцій і морально зорієнтованих спільнот. Релігійні організації, спираючись на символічний капітал довіри та розгалужені мережі взаємодопомоги, сприяють соціальній інтеграції й посилюють легітимність управлінських рішень.

Важливим етапом розвитку адміністративної системи стало ухвалення Закону України «Про адміністративну процедуру» від 17 лютого 2022 р. [6], який закріпив правові засади уніфікованого регулювання взаємовідносин між державою та громадянином. Утвердження принципу процедурної справедливості формує нормативний простір, у якому захист людської гідності постає визначальним критерієм діяльності публічної влади та запобіжником проти можливого свавілля. Нова модель взаємодії розширює участь інститутів громадянського суспільства, серед

яких релігійні організації завдяки власній організаційній впорядкованості та комунікативній укоріненості здатні поширювати правову культуру, сприяти суспільному порозумінню та підтримувати відповідальне ставлення до спільного блага.

Післявоєнне відновлення України постає стратегічним завданням держави, яке потребує переосмислення засад публічного управління та консолідації соціальних ресурсів. Створення Національної ради з відновлення України від наслідків війни відповідно до Указу Президента України від 21 квітня 2022 р. № 266/2022 і розроблення плану відбудови засвідчують орієнтацію на формування спроможної, цифрової та підзвітної держави з ефективним місцевим самоврядуванням [7]. За таких умов державно-конфесійна взаємодія набуває світоглядної ваги, оскільки поєднання інституційних можливостей із релігійно вмотивованими практиками служіння сприяє консолідації суспільства та зміцненню його стійкості. Безпека постає формою спільного блага, яка виникає на перетині державної організації та моральної солідарності спільнот, де турбота про людину утверджується як принцип упорядкування сучасного соціального життя.

Реформування державної служби та системи публічних послуг відображає глибинну трансформацію способів організації спільного життя, у яких управління постає засобом упорядкування соціального буття. Спрощення інституційних структур, цифровізація сервісів, підвищення професійної компетентності службовців і формування моделей управління, здатних відповідати викликам сталого розвитку, засвідчують утвердження раціональності, зорієнтованої не лише на ефективність, а й на підтримання гідності та життєвої впорядкованості суспільства.

Зміцнення інституційної спроможності органів влади пов'язане зі становленням комунікативного простору узгодження державних і суспільних інтересів. Релігійні організації постають у ньому як історично тяглі спільноти смислу, здатні акумулювати ресурси довіри та солідарності. Їхня організаційна впорядкованість, соціальне служіння, благодійні ініціативи, волонтерські мережі, формують моральні передумови суспільної стійкості [8, р. 88]. Взаємодія публічної влади з цими інституціями виявляє поєднання управлінської раціональності з етикою турботи, унаслідок чого адміністративна дія набуває гуманістичного змісту.

Вирішальне значення має система управління людськими ресурсами, яка визначає якість державної служби як простору відповідального служіння. Підвищення професійних стандартів і розвиток кадрового потенціалу сприяють утвердженню моделі публічної служби, зорієнтованої на спільне благо та тривкість соціального порядку [9, с. 50–51]. Етичні настанови, культивовані релігійними традиціями, служіння, відповідальність, солідарність, у цьому просторі постають культурними орієнтирами, які поглиблюють ціннісний зміст управління.

Здійснюючи регуляцію соціально-економічних процесів, органи державної влади та місцевого самоврядування забезпечують умови сталого розвитку й відтворення соціальної цілісності. Повномасштабна війна засвідчила здатність державної служби підтримувати безперервність управління навіть за умов радикальної нестабільності, водночас актуалізувавши фундаментальні цінності публічної служби – служіння суспільству, добросовісність і відповідальність. Їхня внутрішня спорідненість із моральною традицією релігійних культур посилює мотивацію до консолідованої дії.

Стратегія стабілізації публічного управління спрямована на збереження суверенітету, гарантування прав і свобод та зміцнення інституційної стійкості через оптимізацію структур, усунення дублювання функцій і розвиток цифрових сервісів [9, с. 51]. Її реалізація потребує належного ресурсного забезпечення та дієвих механізмів контролю за використанням публічних ресурсів [9, с. 51–52].

Незважаючи на прояви бюрократичних процесів, розвиток інформаційного суспільства сприяє переосмисленню природи влади, від адміністративної замкненості до мережевої взаємодії інституцій і спільнот. У цій конфігурації співпраця з релігійними організаціями набуває ознак світоглядного партнерства, оскільки поєднання інституційної спроможності держави з духовно вмотивованими практиками служіння зміцнює соціальну стійкість. Безпека постає спільним благом і формою відповідального співбуття, де турбота про людину визначає нормативний простір розвитку сучасного суспільства.

Специфіка публічного управління в епоху інформаційного суспільства виявляється у поступовому переосмисленні самої природи влади від ієрархічної моделі контролю до відкритого простору співучасті. Інформаційно-комунікаційні технології розширюють простір громадянської присутності у владних процесах, перетворюючи прозорість і підзвітність на онтологічні умови легітимності інституцій. Цифровий простір дедалі більше функціонує як середовище колективного саморозуміння, у якому довіра постає не декларативною чеснотою, а наслідком відкритості управлінської дії [10, с. 25]. За таких обставин ефективність держави визначається її здатністю поєднати технологічну раціональність із ціннісними підвалинами соціального буття.

Повномасштабна війна загострила екзистенційний вимір управління, поставивши питання про збереження соціальної цілісності перед обличчям руйнівної історичної події. Результативність державної політики дедалі більше залежить від узгодженості владних рішень, дієвості військового керівництва та глибини суспільної консолідації [11, с. 285]. Модернізація публічного управління набуває характеру не лише інституційного оновлення, а процесу формування нової культури відповідальності, здатної поєднати військовий і цивільний порядки в єдиному просторі захисту життя.

Стратегія відновлення держави передбачає концентрацію ресурсів і координацію зусиль влади, економічних акторів, наукового середовища та громадянського суспільства. Релігійні організації посідають у цьому процесі особливе місце як смислотворчі спільноти, що акумулюють моральний потенціал солідарності та спроможні трансформувати його у практики підтримки. Їхня участь у гуманітарних ініціативах, допомозі постраждалим і супроводі кризових спільнот засвідчує, що життєздатність держави ґрунтується не лише на адміністративній спроможності, а й на духовних ресурсах взаємної відповідальності [12]. Державно-конфесійна взаємодія у такому вимірі постає формою етичної консолідації, у якій інституційна дія доповнюється практиками милосердя та служіння.

Адаптація законодавства до воєнної реальності та впровадження мобілізаційних управлінських рішень забезпечили збереження функціональної безперервності держави. Програма релокації підприємств, започаткована у березні 2022 р., стала виявом здатності соціального організму до самоорганізації, спрямованої на захист економічного потенціалу та трудових спільнот. Водночас релігійні інституції долучалися до підтримки переміщених осіб, формуючи простір прийняття й солідарності, у якому економічна стабілізація набувала виразного гуманітарного змісту.

Зростання ролі місцевого самоврядування підтвердило значущість децентралізації як принципу розподіленої відповідальності, що наближає управління до конкретного людського досвіду. Територіальні громади дедалі більше постають осередками соціальної взаємодії, де інституційні механізми поєднуються з неформальними практиками підтримки. У цьому середовищі релігійні організації, укорінені в локальному життєсвіті, виконують посередницьку місію, сприяючи узгодженню колективних дій і підтриманню моральної рівноваги спільнот.

Ефективність держави невіддільна від якості комунікації, адже саме комунікативна відкритість перетворює владу на простір взаємного визнання. Співпраця з релігійними інституціями поглиблює цю відкритість, оскільки їхній символічний авторитет і традиція служіння зміцнюють моральні підвалини публічного порядку. Управління за таких умов постає не лише технікою регуляції, а способом утвердження відповідального співбуття, у якому турбота про людину набуває значення універсального імперативу, що визначає смисловий горизонт розвитку сучасного суспільства.

Пріоритет розвитку публічного управління в умовах війни полягає у формуванні цілісного простору взаємодії державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства як передумови збереження соціальної єдності та післявоєнного відновлення. У цій взаємодії релігійні організації постають інституціями моральної інтеграції, які акумулюють ресурси довіри, солідарності й відповідальності, надаючи управлінським практикам гуманістичної спрямованості. Нормативне забезпечення відбудови, стратегічне планування та збалансоване управління ресурсами окреслюють модель публічної дії, у якій раціональність поєднується з орієнтацією на спільне благо.

Післявоєнне економічне відродження пов'язується з відновленням виробничого потенціалу, підтримкою підприємництва та зміцненням фінансової стабільності [13, с. 50]. Економіка у цьому вимірі постає простором відтворення гідного життя, тоді як соціальні та благодійні ініціативи релігійних спільнот надають процесам відбудови виразного етичного змісту, утверджуючи солідарність як умову суспільної життєздатності. Мобілізаційна модель розвитку, яка спирається на цифрове планування, інновації та підприємницьку активність, засвідчує прагнення до тривкої соціальної рівноваги, легітимність якої ґрунтується не лише на національних інтересах, а й на морально-духовних орієнтирах.

Дієвість управління визначається цілісністю публічної системи, у центрі якої перебуває людина та її життєва гідність. Розподіл владних повноважень, розширення суспільної участі, професіоналізація державної служби й цифровізація управління формують інституційне середовище сталого розвитку. У цьому середовищі релігійні організації, укорінені в традиції служіння та взаємодопомоги, поглиблюють соціальну участь і зміцнюють моральні підстави відповідального врядування.

Послідовність управлінських рішень, від аналітичного осмислення економічних процесів до стратегічного проєктування майбутнього, утверджує управління як форму відповідального співбуття. Взаємодія державних інституцій і релігійних спільнот у цьому процесі сприяє консолідації матеріальних і духовних ресурсів, відкриваючи можливість для стійкого та смислово впорядкованого розвитку суспільства.

Висновки. Осмислення ролі державності та релігійних інституцій засвідчує, що ціннісна організація сучасного суспільства формується через поєднання інституційного порядку та морально орієнтованих форм суспільної участі. Державно-релігійні відносини постають важливим чинником підтримання соціальної цілісності, оскільки сприяють утвердженню довіри, відповідальності та орієнтації на гідність людського життя як визначальний принцип публічного буття. З'ясовано, що участь релігійних організацій у публічному просторі виходить за межі духовного служіння, набуваючи значення стабілізуючого елемента суспільного розвитку. Їхня діяльність сприяє консолідаційним процесам, зміцненню моральних орієнтирів і відтворенню культури взаємної підтримки, що особливо актуалізується в умовах масштабних суспільних потрясінь і необхідності відновлення соціальних зв'язків. Встановлено, що ефективність публічного управління значною мірою залежить від здатності держави інтегрувати ціннісні настанови громадянського суспільства у практики врядування. У цьому зв'язку державно-релігійні відносини виявляють себе не лише як форма інституційного узгодження, але як спосіб посилення гуманістичної спрямованості суспільного розвитку. Отже, державно-релігійні відносини доцільно розглядати як структурний компонент суспільної стійкості, яка забезпечує узгодження нормативних механізмів управління з моральними орієнтирами культури. Їхнє поглиблення сприятиме утвердженню відповідального публічного порядку, зміцненню інституційної спроможності держави та формуванню ціннісно зорієнтованої моделі суспільного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія реформування державного управління України на 2022-2025 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-ukr.pdf> (дата звернення: 28.01.2026).
2. Sokolovskyi O. The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2025. Vol. 45. Iss. 1. P. 1–23.
3. Вплив війни на сферу адмінпослуг. Право в умовах війни. 2022. URL: https://law-in-war.org/wp-content/uploads/2022/04/adminservices_war_ukr_web_08042022-1.pdf (дата звернення: 28.01.2026).
4. Яценко В., Орел О., Комаровський І. Передумови та ключові питання публічного управління в умовах війни. *Теоретичні та прикладні питання державотворення*. 2022. Вип. 27. С. 153–162.
5. Соловійова О. М., Ковальчук Д. Р., Кундій А. Ю. Адміністративні послуги в умовах воєнного стану в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С. 421–424. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/99>

6. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17 лютого 2022 року № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (дата звернення: 28.01.2026).
7. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Державне управління». Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Липень, 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf> (дата звернення: 28.01.2026).
8. Sokolovskyi O., Sluysar V., Hordiichuk O. The Experience of Religious Organizations in the Formation and Development of the Chaplaincy Movement in Ukraine. *Ocasional Papers on Religion in Eastern Europe*. 2024. Vol. 44. Iss. 3. P. 74–92. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2517>
9. Масик М. З. Дмитренко Г. В. Інституціональна стійкість публічного управління в умовах війни. *Наукові перспективи*. 2022. № 12(30). С. 41–54. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12\(30\)-41-54](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12(30)-41-54)
10. Таран Є. І. Особливості публічного управління в умовах формування інформаційного суспільства. *Держава та регіони*. 2020. № 2 (70). С. 22–26. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.2.3>
11. Куйбіда В. С., Куйбіда С. В., Теличко В. С. Модернізація публічного управління в умовах війни і першочергові його завдання. *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime. Науково-освітній інноваційний центр суспільних трансформацій*. 2022. С. 272–287. DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-03-04>
12. Religious and faith-based organizations play an important role in humanitarian development. *IF20*. URL: <https://www.g20interfaith.org/religious-and-faith-based-organizations-play-an-important-role-in-humanitarian-development/> (дата звернення: 28.01.2026).
13. Гончарук Н., Чередниченко А. Модернізація публічного управління в Україні в умовах війни та в поствоєнний період у контексті європейських цінностей. *Аспекти публічного управління*. 2022. № 10 (6). С. 46–54. DOI: <https://doi.org/10.15421/152243>

REFERENCES

1. Stratehiia reformuvannia derzhavnoho upravlinnia Ukrainy na 2022-2025 roky: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 21 lypnia 2021 r. № 831-r. [Public Administration Reform Strategy of Ukraine for 2022–2025: Directive of the Cabinet of Ministers of Ukraine No. 831-r, July 21, 2021]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/reforms/pars-2022-2025-ukr.pdf> (data zvernennia: 28.01.2026). [in Ukrainian].
2. Sokolovskyi, O. (2025). The Role of Religious Associations of Ukraine in the Development of Civil Society. *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*. Vol. 45. Iss. 1. P. 1–23.
3. Vplyv viiny na sferu adminposluh. Pravo v umovakh viiny. (2022). [The Impact of War on the Administrative Services Sector. Law in Conditions of War]. Retrieved from: https://law-in-war.org/wp-content/uploads/2022/04/adminservices_war_ukr_web_08042022-1.pdf (data zvernennia: 28.01.2026). [in Ukrainian].
4. Yatsenko, V., Orel, O., Komarovskiy, I. (2022). Peredumovy ta kliuchovi pytannia publicnoho upravlinnia v umovakh viiny. [Prerequisites and Key Issues of Public Administration in Wartime]. *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia*. Vyp. 27. S. 153–162. [in Ukrainian].
5. Soloviova O. M., Kovalchuk D. R., Kundii A. Yu. Administratyvni posluhy v umovakh voiennoho stanu v Ukraini. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2022. № 5. S. 421–424. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-5/99> [in Ukrainian].
6. Pro administrativnu protseduru: Zakon Ukrainy vid 17 liutoho 2022 roku № 2073-IX. [On Administrative Procedure: Law of Ukraine No. 2073-IX, February 17, 2022.]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text> (data zvernennia: 28.01.2026). [in Ukrainian].
7. Proekt Planu vidnovlennia Ukrainy. Materialy robochoi hrupy «Derzhavne upravlinnia». Natsionalna rada z vidnovlennia Ukrainy vid naslidkiv viiny. Lypen, 2022. [Ukraine Recovery Plan Project. Working Group Materials “Public Administration”. National Council for the Recovery of Ukraine from the Consequences of the War. July 2022]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/restoration-and-development-of-infrastructure.pdf> (data zvernennia: 28.01.2026). [in Ukrainian].
8. Sokolovskyi, O., Sluysar, V., Hordiichuk, O. (2024). The Experience of Religious Organizations in the Formation and Development of the Chaplaincy Movement in Ukraine. *Ocasional Papers on Religion in Eastern Europe*. Vol. 44. Iss. 3. R. 74–92. DOI: <https://doi.org/10.55221/2693-2229.2517>
9. Masyk, M. Z. Dmytrenko, H. V. (2022). Instytutsionalna stiikist publicnoho upravlinnia v umovakh viiny. [Institutional Resilience of Public Administration in Wartime]. *Naukovi perspektyvy*. № 12(30). S. 41–54. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12\(30\)-41-54](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2022-12(30)-41-54) [in Ukrainian].

10. Taran, Ye. I. (2020). Osoblyvosti publichnoho upravlinnia v umovakh formuvannia informatyinoho suspilstva. [Features of Public Administration in the Context of Information Society Formation]. *Derzhava ta rehiony*. № 2 (70). S. 22–26. DOI <https://doi.org/10.32840/1813-3401.2020.2.3> [in Ukrainian].

11. Kuibida, V. S., Kuibida, S. V., Telychko, V. S. (2022). Modernizatsiia publichnoho upravlinnia v umovakh viiny i pershocherhovi yoho zavdannia. [Modernization of Public Administration in Wartime and Its Priority Tasks]. *International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime. Nauko-vo-osvitnii innovatsiinyi tsentr suspilnykh transformatsii*. S. 272–287. DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-03-04> [in Ukrainian].

12. Religious and faith-based organizations play an important role in humanitarian development. IF20. Retrieved from: <https://www.g20interfaith.org/religious-and-faith-based-organizations-play-an-important-role-in-humanitarian-development/> (data zvernennia: 28.01.2026).

13. Honcharuk, N., Cherednychenko, A. (2022). Modernizatsiia publichnoho upravlinnia v Ukraini v umovakh viiny ta v postvoiennyi period u konteksti yevropeiskykh tsinnosti. [Modernization of Public Administration in Ukraine in Wartime and the Postwar Period in the Context of European Values]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*. №10 (6). S. 46–54. DOI: <https://doi.org/10.15421/152243> [in Ukrainian].

Sokolovskyi Oleh Leonidovych

Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Professor at the Department of Philosophy and Political Science
Zhytomyr Ivan Franko State University
40, Velyka Berdychivska str., Zhytomyr, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2228-3040

STATEHOOD AND RELIGIOUS INSTITUTIONS IN THE VALUE-BASED ORGANIZATION OF CONTEMPORARY SOCIETY

Relevance. *The Russian-Ukrainian war intensifies questions of social resilience and the limits of institutional responsibility of the state, shifting public governance toward the preservation of the lifeworld. Society emerges as a polycentric system of institutions in which the effectiveness of authority is determined by its capacity to integrate administrative and moral resources. Religious organizations sustain social unity, reproduce trust, and contribute to the humanization of the public sphere, thereby underscoring the need to interpret state-confessional relations as a foundation for responsible coexistence and the affirmation of human dignity. The aim of the study is the theoretical understanding of cooperation between the state and religious organizations as a factor in social consolidation and the strengthening of institutional resilience in public governance under conditions of war and post-war recovery. Research methods. The methodological framework is grounded in socio-philosophical and religious studies approaches. Systemic analysis enabled consideration of public governance as a unity of institutions and values; the axiological approach facilitated the identification of the moral foundations of governance; the hermeneutic method supported the interpretation of religious presence in the public sphere; and the interdisciplinary approach made it possible to trace the relationship between administrative practices and the spiritual orientations of society. Research results. It is substantiated that the transformation of public governance is associated with the establishment of a model of distributed responsibility in which the state coordinates social relations while religious organizations perform a function of moral integration, accumulating resources of trust and embodying them in practices of humanitarian support. Their participation enhances the legitimacy of governance decisions and contributes to the formation of a culture of responsibility. The resilience of the state is determined by its ability to combine material and spiritual resources, whereas cooperation between public authorities and religious institutions promotes a humanistically oriented trajectory of social development.*

Key words: *statehood, religious institutions, axiological foundations, social integrity, state-confessional relations, social integration, moral values, public sphere, identity.*

Дата першого надходження статті до видання: 05.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 27.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 29.04.2026